

İmzası ilə yaddaşlarda qalan jurnalist

22 İyul Milli Mətbuat Günü bütün xoş cəhətləri, peşə bayramının sevinci ilə birgə eyni zamanda ömrünü milli mətbuatımıza həsr etmiş həmkarlarımızı xatırlamaq imkanındır. Bu yazı da onlardan birinə - görkəmli publisist, nasir, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Əməkdar jurnalist Svetlana Nəcəfova həsr edilib.

Böyük maarifçimiz Həsən bəy Zərdabi 1875-ci ildə "Əkinçi" qəzetinin təməlini qoyarkən bu qəzetin müəllifləri sırasında xanımların imzasının görünməsi az qala ağılasığmaz idi. Jurnalistika fəaliyyəti ciddi bilik və hazırlıq tələb edən sahədir. Bütün bunları adama yüksək təhsil qazandırır. Təxminən bir əsr yarım əvvəlsə Azərbaycanda xalqın ilk milli qəzetində yazılarla çıxış edəcək qədər yüksək təhsilə malik xanım, demək olar ki, yox idi.

Tədqiqatçılar bu fikri, bəlkə də, mübahisə ilə qarşılaya, XIX əsrin ikinci yarısında yaşamış kifayət qədər yetkin biliklərə malik qadınlara bağlı müəyyən faktlar belə ortaya qoyarlar. Amma bu da bir faktdır ki, Həsən bəy Zərdabinin özünün təhsilli bir Azərbaycan xanımı ilə ailə qurmaq istəyi, bu istəklə apardığı axtarışlar heç bir nəticə verməmişdi. Tale onun ömür yolunu Nalçıkədə dünyaya gəlmiş Hənifə xanım Abayeva ilə birləşdirmişdi. Milli mətbuatımızın ilk müjdəçisi olan "Əkinçi"nin ərsəyə gəlməsində Hənifə xanımın da böyük zəhməti olmuşdu.

Zaman keçdikcə, milli mətbuatımız inkişaf etdikcə qəzet səhifələrində, radio dalğalarında, televiziyanın mavi ekranında qadın jurnalistlərimizin adı, imzası da görünməyə, eşidilməyə başladı. Hətta xanım oxucular üçün ayrıca mətbuat orqanları ərsəyə gəldi.

Azərbaycan mətbuatının 148 illik inkişaf yolunda qadınlığımızın çox böyük əməyi var və Svetlana Nəcəfova da onlardan biridir.

Ömür yolu və tale seçimi

Svetlana Hacı qızı Nəcəfova 8 iyul 1938-ci ildə qədim Azərbaycan şəhəri - İrəvanda dünyaya gəlmişdi. Burada orta məktəbi bitirdikdən sonra 1955-1960-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsinin Jurnalistika şöbəsində təhsil almışdı. Əmək fəaliyyətinə 1961-ci ildə uzun illər məktəblilərin sevimli mətbu orqanı olan "Pioner" jurnalında texniki redaktor kimi başlamış, 1964-cü ilə qədər bu vəzifədə çalışmışdı. 1964-1973-cü illərdə Svetlana Nəcəfova jurnalda artıq şöbə müdiri kimi fəaliyyət göstərmişdi. 1973-1977-ci illərdə fəaliyyətini "Azərbaycan qadını" jurnalı redaksiyasında şöbə redaktoru kimi davam etdirmiş, 1977-1992-ci illərdə baş redaktorun müavini vəzifələrində çalışmışdı. 1996-2003-cü illərdə "Respublika" qəzeti redaksiyasında Humanitar problemlər şöbəsinin müdiri işləmişdi. 2003-2008-ci illərdə televiziya fəaliyyəti ilə də məşğul olmuşdu.

Öz dövründə Svetlana Nəcəfovanın yaradıcılığı təkcə respublika mətbuatı ilə məhdudlaşmır, ümumittifaq qəzet və jurnallarında da onun yazıları dərc olunurdu.

Jurnalistika ilə yanaşı, Svetlana Nəcəfova ictimai fəaliyyətdə də kifayət qədər aktiv idi. O, Universal Sülh Federasiyası və Ümumdünya Sülh Naminə Beynəlxalq Federasiyanın sülhməramlı səfiri seçilmişdi. Bu təşkilatların işində fəal iştirak edirdi. Svetlana xanım Azərbaycan Qadınlara Assosiasiyası Rəyasət Heyətinin üzvü idi. Türk Qadınlarnının İstanbulda keçirilən I Qurultayında iştirak etmişdi. Eyni zamanda Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin katibi kimi daha bir ictimai vəzifəni yerinə yetirirdi.

Zəmanəsinin tanınmış Azərbaycan qadını kimi Svetlana Nəcəfovanın adı bir çox ensiklopediyalara, bioqrafik məlumat kitablarına daxil edilmişdi.

Zamanın ruhunu yaşadan kitablar

O, ədəbi yaradıcılığa ötən əsrin 60-cı illərindən başlamışdı. Bir-birindən maraqlı publisistik məqalələri, oçerkləri, hekayələri ilə oxucuların böyük sevgisini qazanmışdı. Svetlana Nəcəfovanın həmin illərdə qələmə aldığı yazıların mühüm bir qismi onun kitablarında da öz əksini tapmışdı. Müəllifin 1966-cı ildə işıq üzü görmüş "Qırmızı qalstuklar klubu", 1984-cü ildə çapdan çıxmış "Ömrə sevinc gətirənlər", 1988-ci ildə nəşr olunmuş "Hər ömür nəğmədir" və "Biz beynəlmiləllərlik", 1990-cı ildə ərsəyə gəlmiş "Onun taleyi" kitabları bir tərəfdən Svetlana xanımın zəngin yaradıcılığını dəyərləndirmək, digər tərəfdən də o dövrün ruhunu duymaq üçün çox zəngin mənbələrdir. Svetlana xanım 2002-ci ildə işıq üzü görmüş "Azərbaycanın qeyri-hökumət qadın təşkilatları" kitabının da müəllifidir.

Jurnalistika Svetlana Nəcəfova üçün çox böyük bir sevgi idi. Ömrün erkən çağlarından bu sevginin cazibəsinə düşmüş və yaşının ixtiyar vədələrinə qədər sənətə olan eşqini qorumuşdu. O, sənətinin incəliklərini, məsuliyyətini dərindən bilən peşəkar jurnalist idi. Xüsusilə ixtisaslaşmış mətbuatda - uşaq və qadın jurnallarında çalışması peşəkarlığını daha da spesifik edirdi.

O, daim öz üzərində çalışır, peşəkarlığı barədə tərəddüdləri ilə qələmini getdikcə püxtələşdirirdi. Keçmiş ittifaqın ən çoxtərəfli qəzeti olan və Rusiyada indi də bu statusunu qoruyan "Komsomolskaya pravda" qəzetində bir dəfə kiçik hekayəsi çap olundu. Bu nailiyyət onu daha da ruh-

landırdı. Svetlana Nəcəfovanın imzası Ümummilli Lider Heydər Əliyevin də diqqətini cəlb etmişdi, bu imzayı şəxsən tanımış və dəyər vermişdi.

Svetlana Nəcəfova ömrünün sonuna az qalmış verdiyi müsahibələrinin birində belə deyirdi: "1960-cı ildə universiteti bitirdim. Birinci iş yerim "Pioner" jurnalı olub. Jurnalın baş redaktoru Zeynal Cabbarzadə çox gözəl insan idi. Sonra "Azərbaycan pioneri" qəzetində çalışmağa başladım. Ömrümün 13 ilini uşaq mətbuatına vermişəm. "Azərbaycan qadını" jurnalının şöbə müdiri vəzifəsində işləmişəm. "Respublika" qəzetində çalışmışam. Ümumiyyətlə, jurnalistikaya gələndə çox narahat idim. Bu elə peşədir ki, gərək özünü hər gün sübut edəsən. Yoxsa 100 diplomun olsun, yaza bilmirsənsə, bir iş yaramayacaq. Məsələn, həkim diplom aldısı, demək fəaliyyətə hazırdır. Amma jurnalistin hadisələrə yanaşma bacarığı yoxdursa, ona heç nə kömək etməyəcək".

Jurnalistika fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyənlər üçün onun öz meyarları vardı. Svetlana xanım hesab edirdi ki, bu sənətdə bilik, istedad, sənətə bağlılıq əsas keyfiyyətlərdir. O, jurnalistin hər janrda yaza bilməsini, aktual məsələləri müzakirəyə çıxarmasını, ən əsası isə yazdığı sözün məsuliyyətini dərk etməsini və sözünün arxasında dura bilməsini zəruri sayırdı. Çünki özü də belə idi, yazdığı mövzu ətrafında ətraflı araşdırmalar aparmadan, faktları tam dəqiqləşdirmədən heç zaman materialı oxucunun öhdəsinə buraxmırdı.

Unudulmaz müsahibə

Jurnalistika ünsiyyətdir, müxtəlif sahələrdən olan şəxslərlə həmsöhbət olmaq, onların ömrünün hansısa maraqlı epizodlarını yazılarla sənədləşdirməkdir. Svetlana xanım da fəaliyyəti boyu çox insanlarla ünsiyyətdə olmuşdu. O, Azərbaycan elminin parlaq təmsilçilərindən görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyeva ilə görüşünü, haqqında yazı hazırlamasını da jurnalistika fəaliyyətinin yaddaşından anlarından biri kimi tez-tez xatırlayırdı: "1981-ci il idi. Azərbaycanın bir qrup aliminə "Əməkdar elm xadimi" adı vermişdilər. Baş redaktor müavini kimi çalışdığım "Azərbaycan qadını" jurnalının baş redaktoru Xalidə Həsəlova müsahibəyə mənim gedəcəyimə qərar verdi. Zərifə xanımla üç dəfə görüşdük. Sadə davranışlı, mülayim görkəmli bu xanım ətrafında çox səmimi əhval yaratsa da, həyəcanımı gizlədə bilmirdim. Hətta qadın qayğılarından danışdıq, ailə vəziyyətimlə maraqlandı. Söhbətimiz olduqca səmimi şəkildə davam etsə də, qaydalara əsasən müsahibəni rəsmi formatda yazdım. Zərifə xanım çox sadə insan idi. Özü mənə zəng vurub təşəkkür etdi".

Svetlana xanım ömrün mənasını ondan gələcəyə qalan izdə, soraqda görürdü. Mənalı ömür o ömrü hesab edirdi ki, qum dənələri kimi barmaqlar arasından axıb getməsin, izsiz-soraqsız yoxa çıxmasın, əksinə, özü başa çatsa da, izi, sorağı aylarda, illərdə qalsın, xalqın tarixinə düşsün, yetişdirdiyi, tərbiyə etdiyi adamların taleyinə çevrilsin, onların həyatında yenidən yaşansın. "Əsl insan ömrü də, xoşbəxtlik də mənim üçün budur" - deyirdi Svetlana Nəcəfova və 82 yaşında başa çatacaq ömrünün hər gününü belə yaşamağa çalışırdı.

Bu il tanınmış jurnalist Svetlana Nəcəfovanın anadan olmasının 85 illiyidir. Onun ədəbi-publisistik fəaliyyəti daim öz yüksək qiymətini almışdı. Tanınmış jurnalist 1971-ci ildə "Əməkdar fərqlənməyə görə" medalına, 1974-cü ildə Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fəxri fərmanına, "Qızıl Qələm", "Məhsəti Gəncəvi", "Sara Xatun", "Vətən", "Humay", "Dan ulduzu", "Araz" mükafatlarına layiq görülmüşdü. Ən böyük mükafatı isə qazandığı oxucu sevgisi, mətbuat səhifələrində həmişə maraqla axtarılan imzası idi. 2021-ci ilin 16 mayında dünyasını dəyişsə də, bu sevgi, bu imza onun adını əbədi yaşadır və yaşadacaq.

*İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"*